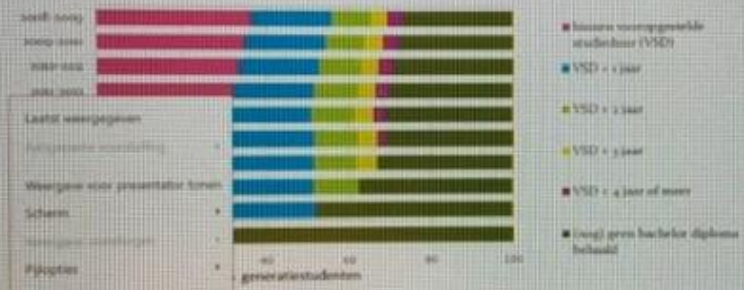

Studievoortgang in het hoger onderwijs

Rekenhof februari 2022

Onderzoekscontext

- Laatst weergegeven
- Historische vooropleiding
- Weergave voor presentator tonen
- Scherm
- Weergave instellingen
- Pagina's
- Instellingen voor ondertitels
- Overig
- Help
- Onderwerpen
- Voorstelling beëindigen

omgeving moet bijdragen tot een vlotte
ng
e factoren

Onderzoeksvragen

1. Wordt de studievoortgang van de studenten op een effectieve manier bewaakt?
2. Worden de studievoortgang en tijdige heroriëntering van de studenten voldoende ondersteund door de studiebegeleidingsdiensten?

Onderzoeksaanpak

Associatie	Onderzoeksaanpak instellingen	
	Universiteit	Hogeschool
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven)	Odisee
Universiteit Gent	Universiteit Gent	Thomas More Middelheim-Antwerpen Hogeschool West-Vlaanderen (HOGWEST)
Universiteit van Wageningen	UvA	Antwerps Hogeschool (AH)
Universiteit Hasselt	Universiteit Hasselt	Eindhoven Hogeschool (EHS)
Universiteit Brussel	Vrije Universiteit Brussel (VUB)	Erasmushogeschool Brussel (EHSB)

- Schriftelijke bevraging + interviews instellingen (12)
- Interviews studentenverenigingen: studentenraden (8) + VVS
- Data-analyse gegevens beleidsdatabank hoger onderwijs

Studievoortgangsbewakings- maatregelen: focus

1. Communicatie
2. Onderbouwing
3. Monitoring en evaluatie
4. Effect

Regelgeving

Codex Hoger Onderwijs (art. II.246, § 1): instellingsbestuur kan maatregelen van studievoortgangsbewaking nemen

- 1° opleggen van remediëring wanneer een student niet deelneemt aan of niet slaagt voor de verplichte niet-bindende toelatingsproef voor de opleiding;
- 2° opleggen van bindende voorwaarden bij een nieuwe inschrijving aan eenzelfde of andere instelling aan studenten die in een academiejaar geen 60% van de ingeschreven studiepunten verworven hebben. Indien die voorwaarden niet vervuld worden kan de inschrijving van de student een volgend academiejaar geweigerd worden door de instelling die de bindende voorwaarde heeft opgelegd;
- 3° weigering van inschrijving indien uit het dossier van de student blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren.

Studievoortgangsbewakings- maatregelen: overzicht

1. Bindende voorwaarden
2. Stopmaatregelen
 - Minimaal studierendement
 - Max aantal inschrijvingen OLO

-> Autonomie: grote variatie over instellingen

Studievoortgangsbewakings- maatregelen

- Duur en omvang bepaald?
- Soms enkel pakket maatregelen
- Zelden verplichte studiebegeleiding
- Meestal niet voor nieuwe studenten

Communicatie

Variatie in maatregelen -> voldoende en duidelijke communicatie noodzakelijk

- + op verschillende manieren en momenten
- + waarschuwing studenten in risicozone
- + stijgende aandacht sleutelfiguren
- + aandacht eerstejaars
- Niet alle studenten bereikt (wat met heroriënteerders en tweedejaars?)
- Verwarring leerkrediet
- Helderheid OER (+ soms reeds herwerkt)

Onderbouwing: begrip studievoortgang

- Steeds belang goede studievoortgang
- Studieduur(verlenging) vs studie- of diplomarendement
- Studentenvertegenwoordigers:
studieduurverlenging niet noodzakelijk
problematisch, diploma primeert

Onderbouwing: pedagogische visie

- Gelijkaardige onderbouwing voor zelfde (aspect van) maatregel
- Stopmaatregel na 1 jaar: interpretatie van “maximale kansen bieden aan de student”

Onderbouwing: data-analyse

- Noodzaak empirische onderbouwing, bij voorkeur intern
- Grote verschillen in omvang, aard en diepgang
- Meest onderzocht: drempelwaarde
 - Maar: a priori beperking parameters
 - 50% -> 60%: onderzocht door 5/12 instellingen
- Beperkingen:
 - beperkingen eigen aan simulaties
 - studieloopbaan studenten die instelling verlaten (mogelijkheid en juridische onderbouw vaak niet gekend, toelichting in antwoord minister)

Monitoring en evaluatie

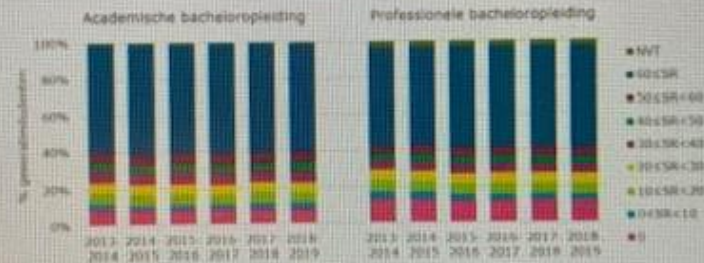
- Steeds monitoring kerncijfers
- Onvoldoende fijnmazig: niets steeds mogelijk om effect maatregelen op te volgen
- Opnieuw: zicht op wie instelling verlaat?

Effect maatregelen: data

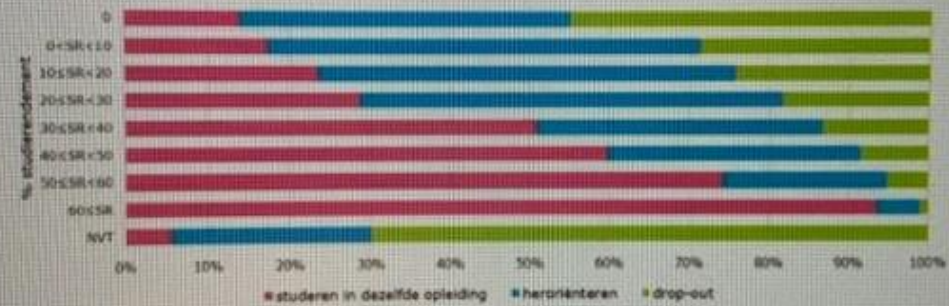
- Periode: AJ 2013-2014 – AJ 2018-2019
- Generatiestudenten 12 instellingen
- Focus op inschrijvingen

Effect tijdens het eerste jaar

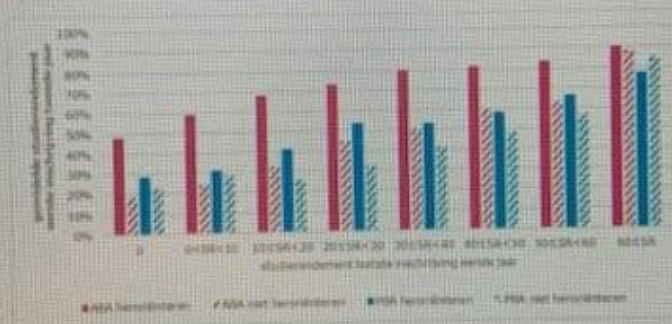
- Drempelwaarden: 0 – 20 – 30 – 50 – 60%
- Stabiël over AJ, maar grote verschillen tussen instellingen
- Geen preventief effect op studierendement of pro-actieve gedragswijzigingen i.v.m. heroriëntering of drop-out tijdens het eerste jaar

Effect na één jaar

-> Sterk zelf-selectie effect

Gevolgen van heroriëntering na één jaar

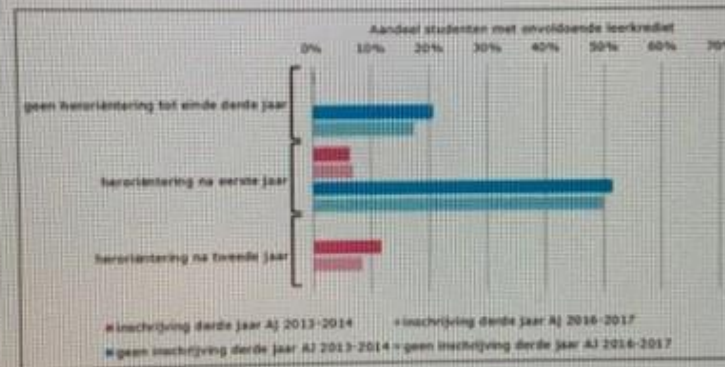

Gevolgen heroriëntering

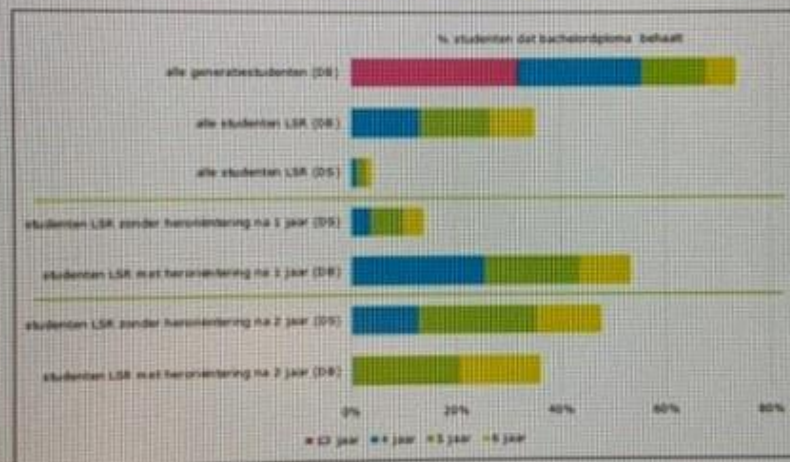
- grotere drop-out (maar lager SR)
- lagere kans diploma na 3 of 5 jaar (ook na controle)
- gevolgen leerkrediet

Gevolgen heroriëntering

-> na 2 jaar: 1/10 start met onvoldoende leerkrediet

Kans op diploma bij laagpresteerders

Belang verduidelijking slaagkans + begeleiding indien 2^e kans

Effect specifieke studentengroepen

Werkzaamheidsniveau		Academische Bachelorsopleiding n. 2014 tot		Professionele Bachelorsopleiding n. 2014 tot	
		2013 2014	2013 2014	2013 2014	2013 2014
Studietoelage	Met studietoelage	30,8%	32,9%	33,3%	33,9%
	Geen studietoelage	21,1%	19,7%	21,5%	18,9%
Werkloosheid	Met werkloosheid	47,1%	50,9%	21,7%	30,9%
	Geen werkloosheid	33,8%	23,2%	24,8%	21,7%
Voortgeleiding opleidingsaanpak	Met	18,7%	17,8%	16,9%	8,7%
	TZB	44,8%	44,8%	27,3%	34,8%
secundair instroom	Met	45,8%	45,7%	34,6%	34,8%
	ESG	28,7%	29,2%	23,7%	15,1%
	Anders	37,0%	34,2%	33,7%	31,2%

-> bepaalde studentengroepen vaker gevat, maar diplomakansen worden niet bijkomend gehypothekeerd

Opstellen maatregelen

Totaalbeeld belangrijk:

- Hoeveel studenten getroffen?
- Kans BV te vervullen?
- Gevolgen verdere studieloopbaan?
- ...

-> bepaal op basis van (interne) data, in
overeenstemming met pedagogische visie

Studiebegeleiding

1. Afbakening
2. Communicatie en toegankelijkheid
3. Pro-actieve opvolging studenten
4. Heroriëntering
5. Monitoring

Studiebegeleiding

1. Trajectbegeleiding: keuzes studieloopbaan tijdens studietraject
 - Niet: keuzeproces voorafgaand aan hoger onderwijs
2. Leerprocesbegeleiding: begeleiding studieaanpak
 - vakoverschrijdende studievaardigheden
 - copingmechanismen (faalangst, uitstelgedrag, ...)
 - vakinhoudelijke begeleiding buiten gewone lesgebeuren
 - Niet: studentenvoorzieningen, psychologische begeleiding

Communicatie en toegankelijkheid

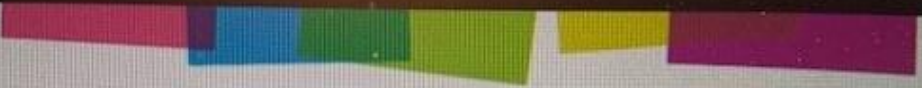
Elke instelling biedt traject- en leerprocesbegeleiding aan.
→variatie in organisatie

Communicatie

- + op verschillende manieren en momenten
- + aandacht voor eerstejaars
- weinig herhaling aan laterejaars

Toegankelijkheid

- + voldoende bereikbaar en beschikbaar
- toewijzing van personeelscapaciteit: weinig uniforme criteria gebaseerd op nood aan begeleiding

Pro-actieve opvolging: eerste bachelor

Specifiek aanbod

Opsporen risicogroepen

- Vooral met beginassessments + remediëring
- In mindere mate taalvaardigheid
- Niet: vooropleiding

Tijdens academiejaar

- Soms tussentijdse proefevaluaties/kwartieexamens
- Resultaten examens -> wijzen op studiebegeleiding.

- ✓ Begeleiding niet verplicht, student moet initiatief nemen

Pro-actieve opvolging kansengroepen

Studenten die wegens fysieke beperkingen of persoonlijke omstandigheden mogelijk meer drempels ervaren in de omgeving van het hoger onderwijs en risico lopen op studievertraging of drop-out.

- Decretale kansengroepen: faciliteiten
- Andere kansengroepen (cfr. charter registratie kansengroepen)
 - >weinig specifieke initiatieven.
 - >evolutie naar inclusieve aanpak

Studenten met bindende voorwaarden

Beperkte opvolging

- Studiebegeleiding in bindende voorwaarden (1)
- Verplicht gesprek aan begin AJ (3)
- Meestal opvolging resultaten examens + uitnodiging

->Studenten die weinig initiatief nemen kunnen verder in de problemen komen

Heroriëntering

- Aandachtspunt: bij laag SR heeft heroriëntering voordelen
 - Vooral na examens
- + Ondersteuning bij heroriëntering
- weinig tools voor begeleiding

Monitoring en evaluatie

- sterke variatie in omvang en aard registratie activiteiten
- individuele begeleidingsactiviteiten en hulpvraag van studenten: weinig systematisch monitoring
 - > evaluatie werking en studentennoden
 - > weinig informatie voor personeelsbehoefte

Conclusies

- Communicatie SVM en studiebegeleiding vooral naar BA1
- Variatie aan studievoortgangsbewakingsmaatregelen
 - >verschil in onderbouwing en opvolging effecten
 - > studieresultaten studenten die veranderen van instelling
- Voor studenten met laag studierendement heeft (snelle) heroriëntering voordelen
- Traject- en leerprocesbegeleiding beschikbaar -> toewijzing personeelscapaciteit
- Specifiek aanbod voor beperkt aantal risicogroepen
- Beperkte opvolging studenten met bindende voorwaarden
- Vrijblijvend aanbod
- Aandacht voor heroriëntatie
- Onvoldoende monitoring

Aanbevelingen

- Communicatie naar heroriënteerders en laterejaars
- Transparant en voorspelbaar
- Empirisch onderbouwen en effecten fijnmazig opvolgen
- studenten die heroriënteren buiten eigen instelling:
 - VO: mogelijkheid, privacy en geaggregeerde gegevens
 - instellingen: evaluaties
- Heroriëntering: wijzen op vastgestelde effecten
- Risicostudenten:
 - bijkomende groepen
 - Stimuleren studiebegeleiding
- Begeleiding koppelen aan bindende voorwaarden
- Personeelscapaciteit baseren op nood aan begeleiding
- Monitoren begeleidingsactiviteiten, benutting en noden.